

УДК 342.951.006.03 (477)

В.М. Подойніцин,
старший науковий співробітник ДНДІ МВС, м. Київ

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА КЛАСИФІКАЦІЯ СУБ'ЄКТІВ СТАНДАРТИЗАЦІЇ У СФЕРІ ОБОРОНИ

У статті детально розглянуто різні напрями найпоширеніших класифікацій суб'єктів стандартизації, що є юридичними й фізичними особами та водночас суб'єктами господарювання, і наведено адміністративно-правову класифікацію юридичних та фізичних осіб – учасників робіт зі стандартизації з розподіленням суб'єктів стандартизації у сфері оборони на окремі категорії або ступені. Також сформульоване визначення поняття “адміністративно-правова класифікація суб'єктів стандартизації у сфері оборони”.

Ключові слова: класифікація, стандартизація у сфері оборони, суб'єкти стандартизації, категорія.

В статье подробно рассмотрены различные направления распространённых классификаций субъектов стандартизации, являющиеся юридическими и физическими лицами и одновременно субъектами хозяйствования, и произведена административно-правовая классификация юридических и физических лиц – участников работ по стандартизации с распределением субъектов стандартизации в сфере обороны на отдельные категории или степени. Также сформулировано определение понятия “административно-правовая классификация субъектов стандартизации в сфере обороны”.

Ключевые слова: классификация, стандартизация в сфере обороны, субъекты стандартизации, категория.

Сучасні напрями вдосконалення національної стандартизації потребують також розробки досконалої системи адміністративно-правової класифікації суб'єктів стандартизації у сфері оборони

Оскільки всі роботи з національної стандартизації відповідно до Закону України “Про стандартизацію” від 05.06.2014 № 1315-VII [1], виконуються виключно в рамках технічних комітетів стандартизації (далі – ТК), а ТК є формою співробітництва зацікавлених юридичних та фізичних осіб, які згідно з Господарським кодексом України від 16.01.2003 № 436-IV є суб'єктами господарювання [2].

У статті 55 Господарського кодексу України зазначено: суб'єктами господарювання є “...господарські організації – юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України від 16.01.2003 № 435-IV [3], державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до цього Кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку” [2].

Відповідно до статті 81 Цивільного кодексу України: юридичні особи, залежно від порядку їх створення, поділяються на юридичних осіб приватного права та юридичних осіб публічного права [3]. Юридична особа приватного права створюється на підставі установчих документів відповідно до статті 87 цього Кодексу. Юридична особа публічного права створюється розпорядчим актом Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування [3]. Тобто у Цивільному кодексі України надається проста класифікація юридичних осіб, яка поділяє їх:

- 1) на юридичних осіб приватного права;

2) юридичних осіб публічного права.

О.О. Воронюк стверджує: “однією з найпоширеніших класифікацій юридичних осіб є поділ юридичних осіб на корпорації (товариства) та установи (інститути, фундації). Такий поділ юридичних осіб був відомий ще римському праву. Одним з перших, хто запропонував на теоретичному рівні зазначену класифікацію був Ф.К. Савіні, який за основу класифікації юридичних осіб на *universitates personarum* (корпорації) та *universitates bonorum* (Установи) взяв таку ознаку, як субстрат юридичної особи, “...корпорації – це ті юридичні особи, субстратом яких є фізичні особи, а ... установи, – ті юридичні особи, субстрат яких складає майно, яке призначено для певної цілі” [4].

О.Б. Андрєєва та авторський колектив підручника “Господарське право України”, класифікуючи юридичних осіб як суб’єктів господарювання, надав таке твердження: “За критерієм характеру здійснюваної діяльності розрізняють:

– суб’єкти господарювання, тобто суб’єкти господарського права, які безпосередньо здійснюють господарську діяльність (до них належать індивідуальні підприємці, підприємства, виробничі кооперативи, більшість господарських товариств, комерційні банки);

– суб’єкти господарського права, які здійснюють керівництво господарською діяльністю, в тому числі організацію такої діяльності (до них належать господарські міністерства, органи місцевого самоврядування та їх виконкоми, господарські об’єднання, промислово-фінансові групи, власники майна підприємств, фондові біржі, Національний депозитарій України)” [5].

Колектив авторів двотомного підручника “Цивільне право” зазначив: “Юридичні особи можуть класифікуватися за різними критеріями. Але у будь-якому разі підстава класифікації повинна мати юридичне значення, тобто поділ відповідних організацій юридичних осіб на різні групи залежно від особливостей їх правового становища.

Юридичні особи різняться за кількома видами:

- залежно від способу створення;
- залежно від виду установчих документів;
- за метою діяльності;
- залежно від прав, які засновники (учасники, члени) можуть мати щодо юридичної особи або її майна;
- за правовим режимом майна;
- за організаційними ознаками;
- залежно від наявності економічної залежності;
- за особливостями правового становища”.

Також автори додали: наведена класифікація може існувати поряд з іншими, в основі яких можуть бути закладені інші критерії [6].

Дослідивши праці вітчизняних та західних науковців, можна зазначити, що традиційно кожен з них класифікує юридичні особи за багатьма факторами, групами та угрупованнями, що вкрай ускладнює загальну класифікацію суб’єктів стандартизації у сфері оборони.

Професор В.В. Петров зазначив: “Загалом же, на мій погляд, класифікація юридичних осіб у нашому законодавстві надто заплутана і незручна. Законодавцві слід зробити упевнені кроки з організації і чіткого кодифікування правових норм, регулюючих питання видового ділення юридичних осіб” [7].

Зважаючи на неоднозначні результати досліджень науковців стосовно загальної класифікації та відсутність її в системі стандартизації у сфері оборони, ми спробуємо самостійно скласти та навести цю класифікацію.

Орієнтовна адміністративно-правова класифікація суб’єктів стандартизації у сфері оборони може виглядати таким чином:

Категорія I:

Суб'єкт стандартизації – Міністерство економічного розвитку і торгівлі України.

Адміністративно-правовий статус суб'єкта стандартизації Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері стандартизації та реалізує державну політику у сфері стандартизації.

Повноваження суб'єкта стандартизації:

- 1) забезпечення нормативно-правового регулювання у сфері стандартизації;
- 2) визначення пріоритетних напрямів розвитку у сфері стандартизації;
- 3) інформування та надання роз'яснень щодо реалізації державної політики у сфері стандартизації;
- 4) узагальнення практики застосування законодавства у сфері стандартизації, розроблення пропозицій щодо його вдосконалення та внесення на розгляд в установленому порядку проектів законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України;
- 5) погодження Програми робіт з національної стандартизації.
- 6) вжиття обґрунтованих заходів для прийняття і дотримання суб'єктами стандартизації Кодексу добродійної практики з розробки, прийняття та застосування стандартів відповідно до Угоди Світової організації торгівлі про технічні бар'єри у торгівлі, що є додатком до Марракеської Угоди про заснування Світової організації торгівлі від 15 квітня 1994 року;
- 7) здійснення контролю за дотриманням національним органом стандартизації процедур у сфері стандартизації відповідно до принципів, норм і вимог, установлених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.
- 8) Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері стандартизації, виконує інші повноваження згідно із законами.

Рівень (ступень) стандартизації – Національна стандартизація

Категорія II:

Суб'єкт стандартизації – Національний орган стандартизації.

Адміністративно-правовий статус суб'єкта стандартизації – Функції національного органу стандартизації виконує державне підприємство (ДП УкрНДНЦ), що не підлягає приватизації, утворене центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері стандартизації.

Повноваження суб'єкта стандартизації:

- 1) організація та координація діяльності щодо розроблення, прийняття, перевірки, перегляду, скасування та відновлення дії національних стандартів, кодексів ustalеної практики та змін до них;
- 2) прийняття, скасування та відновлення дії національних стандартів, кодексів ustalеної практики та змін до них;
- 3) вжиття заходів щодо гармонізації національних стандартів та кодексів ustalеної практики з відповідними міжнародними, регіональними стандартами та кодексами ustalеної практики;
- 4) розроблення за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері стандартизації, національних стандартів та змін до них щодо:
 - процедур розроблення, прийняття, перевірки, перегляду, скасування та відновлення дії національних стандартів, кодексів ustalеної практики та змін до них;
 - критеріїв, форми і процедур розгляду пропозицій щодо проведення робіт з національної стандартизації;
 - процедур створення, діяльності та припинення діяльності технічних комітетів стандартизації;
- 5) забезпечення відповідності національних стандартів та кодексів ustalеної практики законодавству;

6) забезпечення адаптації національних стандартів та кодексів ustalеної практики сучасним досягненням науки і техніки;

7) підготовка та затвердження Програми робіт з національної стандартизації;

8) прийняття рішень щодо створення та припинення діяльності технічних комітетів стандартизації, визначення сфери їх діяльності;

9) координація діяльності технічних комітетів стандартизації;

10) участь у підготовці міжнародних, регіональних стандартів та кодексів ustalеної практики, що розробляються відповідними міжнародними та регіональними організаціями стандартизації, членом яких є національний орган стандартизації чи з якими він співпрацює згідно з положеннями таких організацій або відповідними договорами, а також забезпечення врахування інтересів України під час провадження зазначеної діяльності;

11) забезпечення та сприяння співробітництву у сфері стандартизації між виробниками, постачальниками, споживачами продукції та відповідними державними органами;

12) заохочення суб'єктів малого і середнього підприємництва до участі в розробленні національних стандартів та кодексів ustalеної практики, забезпечення доступу зазначених суб'єктів до текстів таких документів;

13) підготовка щорічного звіту про свою діяльність, внесення його після схвалення керівною радою на розгляд до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері стандартизації, та оприлюднення на офіційному веб-сайті;

14) Національний орган стандартизації виконує інші функції та повноваження згідно із законами та статутом.

Рівень (ступень) стандартизації – Національна стандартизація.

Категорія III:

Суб'єкт стандартизації – Технічні комітети стандартизації

Адміністративно-правовий статус суб'єкта стандартизації – ТК є формою співробітництва зацікавлених юридичних та фізичних осіб з метою організації і виконання робіт з міжнародної, регіональної, національної стандартизації у визначених сферах діяльності та за закріпленими об'єктами стандартизації.

В Україні функції секретаріатів ТК зі стандартизації у сфері оборони виконують:

- Управління стандартизації, кодифікації та каталогізації МО України;
- Державний науково-дослідний інститут МВС України.

Повноваження суб'єкта стандартизації:

1) участь у роботі відповідних технічних комітетів стандартизації міжнародних і регіональних організацій стандартизації;

2) розроблення і погодження національних стандартів, кодексів ustalеної практики та змін до них;

3) участь у формуванні щорічної Програми робіт з національної стандартизації;

4) перевірка і перегляд національних стандартів та кодексів ustalеної практики, розробниками яких вони є;

5) погодження і надання пропозицій щодо скасування та відновлення дії національних стандартів, кодексів ustalеної практики та змін до них.

Рівень (ступень) стандартизації – Національна стандартизація.

Категорія IV:

Суб'єкт стандартизації – Підприємства, установи та організації, що здійснюють стандартизацію у сфері оборони.

Адміністративно-правовий статус суб'єкта стандартизації – Підприємства, установи та організації мають право у відповідних сферах діяльності та з урахуванням своїх господарських і професійних потреб організовувати та виконувати роботи зі стандартизації.

Повноваження суб'єкта стандартизації:

1) розробляти, приймати, перевіряти, переглядати та скасовувати стандарти, кодекси усталеної практики, технічні умови і зміни до них, установлювати процедури їх розроблення, прийняття, перевірки, перегляду, скасування та застосування;

2) застосовувати прийняті ними стандарти, кодекси усталеної практики та технічні умови;

3) брати участь у роботі спеціалізованих міжнародних та регіональних організацій стандартизації відповідно до положень про такі організації;

4) створювати та вести фонди нормативних документів і видавати каталоги нормативних документів для забезпечення своєї діяльності та інформаційного обміну;

5) видавати і розповсюджувати прийняті ними стандарти, кодекси усталеної практики та технічні умови, документи відповідних спеціалізованих міжнародних організацій стандартизації, членами яких вони є чи з якими співпрацюють на підставі положень про такі організації або відповідних договорів.

Рівень (ступень) стандартизації:

1) національна стандартизація в рамках діяльності профільного ТК;

2) відомча стандартизація (за сферою своєї діяльності).

Отже, розглянувши основні дослідження різних класифікацій суб'єктів стандартизації у сфері оборони через дослідження класифікацій юридичних осіб та суб'єктів господарювання і склавши класифікацію суб'єктів стандартизації у сфері оборони, можна зробити висновок, що будь-якого із наявних критеріїв недостатньо для визначення адміністративно-правової класифікації суб'єктів стандартизації у сфері оборони. Комплексна систематика зазначених суб'єктів можлива лише на основі застосування декількох методів щодо їх розподілу, тобто це може бути класифікація за рівнем стандартизації (національна або відомча), класифікація за об'єктами стандартизації та суб'єктами стандартизації, за сферою застосування тощо.

Дослідження та аналіз сучасних наукових джерел надає змогу зробити висновок, що адміністративно-правова класифікація суб'єктів стандартизації у сфері оборони – це логічний процес розподілення суб'єктів стандартизації у сфері оборони на окремі категорії або ступені (статус суб'єкта стандартизації, повноваження суб'єкта стандартизації, за рівнем стандартизації тощо) від вищих до нижчих залежно від загальних ознак.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про стандартизацію: Закон України від 05.06.2014 № 1315-VII. Офіційний вісник України від 15.07.2014. № 54. Стор. 32. Ст. 1440.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. Офіційний вісник України від 28.03.2003. № 11. Стор. 303. Ст. 462.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. Офіційний вісник України від 28.03.2003. № 11. Стор. 7. Ст. 461.
4. *Воронюк О.О.* Критерії класифікації юридичних осіб. Університетські наукові записки. 2008. № 3. С. 129–135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2008_3_27 (дата звернення: 15.01.2018).
5. *Андреева О.Б.* Господарське право України: підручник: у 2 ч. / Андреева О.Б., Жорнокуй Ю.М., Гетманець О.П. та ін. Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2014. Ч. 1. 340 с.
6. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М. Баранова, Т.І. Бегова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатеевої, В.Л. Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. 656 с.
7. *Петров В.В.* Класифікація юридичних осіб. Актуальні проблеми держави і права. 2008. Вип. 38. С. 137–140. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2008_38_26 (дата звернення: 14.01.2018).

REFERENCES

1. "About Standardization": Bill of Ukraine dated 06.05.2014 No 1315-VII. Official Bulletin of Ukraine from 15.07.2014, 2014, No 54, P. 32, Art. 1440, Code of act 73066/2014.
2. Commercial Code of Ukraine dated January 16, 2003 No. 436-IV. Official bulletin of Ukraine dated March 28, 2003, 2003, No 11, P. 303, Art. 462, Code of the act 24635/200.

3. The Civil Code of Ukraine dated January 16, 2003, No 435-IV. Official Bulletin of Ukraine dated March 28, 2003, 2003, No 11, P. 7, Art. 461, Code of the act 24654/2003.

4. Voronyuk, O.O., 2008, “Criteria for Classification of Legal Entities”, University Scientific Notes 3, 129–135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2008_3_27 (application date: 15.01.2018).

5. Andriieva, O.B., Zhornokui Y., Hetmanets O.P., etc., 2014, “The Economic Law of Ukraine”: textbook: in 2 parts. Kharkiv. Part 1. 340 p.

6. Borisova, V.I., L. Baranova, M., Begov, T.I. and others. Civil Law: textbook: in 2 books. Book 1 / edit. by V.I.Borisova, I.V. Spasybo-Fatieyeva, V.L. Yarotsky. Kharkiv, 2011. 656 p.

7. Petrov, B.V., 2008, “Classification of Legal Entities”, Current Issues of State and Law 38, 137–140. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2008_38_26 (application date: 14.01.2018).

UDC 342.951.006.03 (477)

V.M. Podoinitsyn,
Senior Researcher Scientist of the State Research Institute
MIA Ukraine, Kyiv

ADMINISTRATIVE AND LEGAL CLASSIFICATION OF PROFESSIONAL STANDARDIZATION SUBJECTS

Modern areas of an improvement of national standardization require the development of a perfect system of administrative-legal classification of subjects of standardization in the field of defense.

According to many researchers, one of the most common classifications of legal entities is the division of legal entities into corporations (societies) and institutions (institutes, foundations). Such a division of legal entities was known since the times of Roman Law. One of the first who suggested at the theoretical level this classification was F.K. Savigny, who, based on the classification of legal entities into *universitates personarum* (corporation) and *universitates bonorum* (institutions), took the following sign as the substrate of a legal entity, “... corporations are those legal entities, the substrate of which is individuals, and ... institutions”, – those legal entities whose substrate is a property that is intended for a particular purpose.

Due to the study of domestic and western scholars, it can be noted that traditionally each of them is classified by legal entities, in many factors, groups and groups, which makes it extremely complicated for the general classification of subjects of standardization in the field of defense.

Given the mixed results of research by scholars, regarding general classification and its absence in the system of standardization in the field of defense, this publication suggests an administrative-legal classification of subjects of standardization in the sphere of defense under the administrative-legal status of a subject of standardization, on their own authority, and also by the level (standard) of standardization.

Having considered the classification of the subjects of standardization in the field of defense through the study of the classifications of legal entities and economic entities and having made the administrative-legal classification of subjects of standardization in the field of defense, one can conclude that any of the existing criteria is not sufficient to determine the administrative-legal classification of subjects of standardization in the field of defense. The complex systematization of these subjects is possible only on the basis of the application of several methods, with respect to their distribution, that is, it can be a classification by the level of standardization (national or departmental), classification by objects of standardization and subjects of standardization, in the sphere of application, etc.

Research and analysis of modern scientific sources makes it possible to conclude that the administrative-legal classification of subjects of standardization in the field of defense is a logical process of distributing subjects of standardization in the field of

defense to certain categories or degrees (status of the subject of standardization, the subject of standardization, the level of standardization, etc.) from higher to lower depending on common features.

Keywords: classification, standardization in the field of defense, subjects of standardization, category.

Отримано 23.01.2018